



Sindikalni LIST

HRVATSKIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA

Glasilo Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika Republike Hrvatske

Godina X. • Zagreb • 7. studenoga 2005. • Broj 43

NE HVALI SE DANOM SUTRAŠNJIM
JER NE ZNAŠ ŠTO DANAS
MOŽE DONIJETI

II. velika Salomonova zbirka izreka, Biblija

ISSN 1331 1 1379

REFORMA DRŽAVNE UPRAVE

PROFESIONALIZACIJA, DEPOLITIZACIJA, RACIONALIZACIJA I UČINKOVITOST

U organizaciji SDLSN-a i Središnjega državnog ureda za upravu, u Domu grafičara u Zagrebu 3. studenoga 2005. godine, za sindikalne povjerenike SDLSN-a u tijelima državne uprave, održan je seminar o Zakonu o državnim službenicima. O reformi državne uprave govorili su Zoran Pičuljan, zamjenik državnoga tajnika i Sanda Pipunić, načelnica Odjela za pravna pitanja službeničkog sustava.

str.3.



Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu

Zaprimljene tužbe hrvatskih službenika

Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu obavijestio je Sindikat državnih i lokalnih službenika i namještenika RH o primitku pedeset prvih tužbi hrvatskih službenika zbog potraživanja božićnice i dara za djecu za 2000. godinu. Temelj je tužbe - nejednakost hrvatskih građana pred zakonom!

str.6.



Interview

Antun Palarić, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu:

Preispitivanje položaja službenika i namještenika

Službenici i namještenici u javnim službama imaju veća prava od državnih službenika i namještenika

str. 4.-5.

Početak pregovora o članstvu Hrvatske u EU

NHS ČESTITAO MESIĆU I SANADERU

Povodom početka pregovora o članstvu Hrvatske u EU, predsjednik Nezavisnih hrvatskih sindikata **Krešimir Sever**, uputio je čestitke predsjedniku Republike **Stjepanu Mesiću** i predsjedniku Vlade **Ivi Sanaderu**.

-Teške su i mukotrpane godine iza Republike Hrvatske u kojima je prošla ratna razaranja i pustošenja divljom pretvorbom i privatizacijom. Mnoge su reforme iza nas, ali nam mnoge tek predstoje. Hrvatska je na dobrome putu, ali demokratizacija jednoga društva, jedne zemlje nije nikada do kraja završen proces. Pitanje ulaska Hrvatske u Europsku uniju pitanje je zauzimanja mjesta koje Hrvatskoj po samoj naravi stvari pripada. Ona tu pripada svojim povijesnim i kulturnim naslje-

dem, svojom tradicijom i svojim srcem. Dugo smo čekali ovaj početak pregovora i svjesni smo kako je vrijeme tek za malo radosti, a nikako za velika slavlja jer je još puno posla pred Republikom Hrvatskom i pred svima nama - piše, među ostalim, u Severovoj čestitki predsjedniku Mesiću, uz spominjanje Predsjednikova djelovanja i zauzetosti, u promicanju interesa i želja Hrvatske za punopravnim članstvom u Europskoj uniji.

-U Hrvatskoj su se mijenjale vlade, dolazili i odlazili političari, ali su opredjeljenje i osjećaj pripadnosti razvijenim zemljama zapadnoga europskoga kruga jednako trajni. No to nije samo pitanje politike, već prije svega povijesnoga i kulturnoga nasljeđa, pitanje gospodarskih i so-

cialnih vrednota, uopće pitanje pripadnosti i stoljetne tradicije. Tek nekoliko dana uoči velikog državnog blagdana - Dana neovisnosti, Hrvatska je dobila posebno vrijednu čestitku Europske unije upravo ovim započinjanjem pregovora za punopravno članstvo. To nije dar, već zasluženi i očekivani slijed događanja za suvremenu, demokratsku i samostalnu Republiku Hrvatsku. Mnogima pripadaju zasluge za početak ovih pregovora, ali nije niti vrijeme niti mjesto za njihovo pobravljanje, a među ostalim i zbog toga što su svi zapravo to činili u službi interesa svoje zemlje i svojega naroda, a ne da bi im to bilo ubrojeno u posebne zasluge i časti -ističe Sever, među ostalim, u čestitki upućenoj dr. Ivi Sanaderu.

Zagrebački sastanak predsjednika srednjoeuropskih država

Govorio Krešimir Sever

Na sastanku predsjednika srednjoeuropskih država, što je sredinom listopada održan u Zagrebu, govorio je i **Krešimir Sever**, predsjednik Nezavisnih hrvatskih sindikata.

-Posebno se zahvaljujem Predsjedniku RH što me je, kao sindikalistu, pozvao na skup i dao mi prigodu obratiti vam se - kazao je Sever na početku, a u nastavku naglasio je, među ostalim:

- Europskim radnicima posebno je važno jedinstveno opredjeljenje Europe, svih njezinih zemalja za poštivanje slobode udruživanja i prava na kolektivno pregovaranje i, naravno, poštivanje kolektivnih ugovora i ne daljnje povećavanje radnoga vremena i radnoga vijeka. To je posebno važno ustanoviti kao jedinstvenu vrednotu i obvezu zbog

sve većega utjecaja i snage moćnih multinacionalnih kompanija koje često daju različita prava radnicima u raznim zemljama u kojima posluju.

Za rastući problem sive ekonomije i unutar nje crnog tržišta rada, europske zemlje hitno moraju zajednički tražiti rješenje. To mora biti dogovoreno zajedničko djelovanje protiv neformalne ekonomije, dogovaranje zajedničkih politika i zakonodavstava i mjera koje iz toga proizlaze. Tu će se dobrim dijelom pronaći rješenje i za mnogobrojne migrante kojih mnoštvo obespravljeno radi upravo u tim područjima. Na to se vežu i zajedničke politike za stvaranje što boljih radnih uvjeta i zaštitu na radu, od jedinstvenih zakona i mjera do sredstava zaštite. To će ujedno smanjiti broj nesreća



na radu, bolesti uzrokovanih radom i bolovanja, odnosno ostvariti uštede u zdravstvu i poslodavcu, te konačno značiti zdravijeg radnika. Preventivno ulaganje u zdravlje radnika mora biti sastavni dio tih procesa.

Jednako je važno i stvaranje svijesti o zdravoj čovjekovoj okolini, ulaganje u njezinu zaštitu i proizvodnje koje neće pridonositi zagađenju prirode, a time i narušavanju čovjekova zdravlja.

Potpisan Protokol o kolektivnim pregovorima

Pregovarački odbori Vlade i sindikata državnih službi potpisali su 7. studenoga Protokol o kolektivnim pregovorima.

Za razliku od sličnog protokola između Vlade i sindikata javnih službi, sindikati državnih službi nisu naglasak stavili na povećanje osnovice za izračun plaća, već mjere za uklanjanje zaostajanja plaća u državnim službama za plaćama javnih službenika i zaposlenika u javnim poduzećima.

Sindikati državnih službi od Vlade traže

diferencirani pristup u raspodjeli 929 milijuna kuna povećanja mase sredstava za plaće u državnim i javnim službama, odnosno predloženo linearno povećanje osnovice za izračun plaća od 3 posto smatraju nepravednim.

Vladi je predbačeno kako ima nejednaka mjerila kad su u pitanju javne i državne službe, što je ilustrirano činjenicom da djelatnik pisarnice u zdravstvu ima za 1 posto veći dodatak za "posebne" uvjete rada od služ-

benika u MORH-u koji prevozi eksploziv.

Vlada je odbacila prijedlog sindikata za povećanjem iznosa dara za djecu, božićnice i regresa, navodeći kako se radi o sredstvima koja su utvrđena proračunom za 2005. godinu na temelju iznosa koji su isplaćeni u 2004. godini.

Dvije su strane dogovorile novi sastanak 14. studenoga, do kada bi zajednička radna skupina trebala utvrditi prijedloge rješenja za pitanja koja su predmetom pregovora.

REFORMA DRŽAVNE UPRAVE

Profesionalizacija, depolitizacija, racionalizacija i učinkovitost

U Zagrebu održan seminar o Zakonu o državnim službenicima u organizaciji Sindikata i Središnjeg državnog ureda za upravu

U organizaciji Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika RH i Središnjeg državnog ureda za upravu, u Domu grafičara u Zagrebu 3. studenoga održan je seminar o Zakonu o državnim službenicima za sindikalne povjerenike SDLSN u tijelima državne uprave.

Zamjenik državnog tajnika **Zoran Pičuljan** i načelnica Odjela za pravna pitanja službeničkog sustava **Sanda Pipunić** informirali su nazočne o reformi državne uprave i novinama koje donosi Zakon o državnim službenicima.

OČEKIVANJA I PRIBOJAVANJA

Zakon od kojeg državni službenici mnogo očekuju, ali ga se i mnogi pribojavaju, dio je cjelovita projekta modernizacije državne uprave, rekao je u uvodnome izlaganju Zoran Pičuljan, dodavši kako je termin modernizacija primjereniji od reforme, koja kod službenika, kao riječ kojom maše svaka nova vlast, ima negativan odjek.

Cilj nam nije, rekao je Pičuljan, stalno kretati ispočetka, već zadržati ono što je dobro i ići naprijed kako bismo osigurali provedbu četiri temeljna načela na kojima počiva reforma državne uprave, a to su profesionalizacija, depolitizacija, racionalizacija i učinkovitost.

Korist za državne službenike trebala bi biti u vraćanju digniteta državnoj službi, kao radnom okruženju koje potiče kvalite-

tu rada i kompetentnost, atraktivnom za mlade i stručne ljude koji će posao u državnoj službi odabrati kao životnu karijeru.

Da bi se to postiglo, smatra Pičuljan, potrebno je harmonizirati javne i državne službe, a u tome procesu državni bi službenici, kao najslabije plaćeni i vrednovani dio onoga što se u svijetu naziva javnom upravom, trebali samo profitirati.

U 2006. godini očekuju se rezultati funkcionalne analize rada svih ministarstava i institucija koje su izravno odgovorne Vladi, kako bi se utvrdilo što se i kako radi i ima li preklapanja u funkcijama, u svrhu racionalnog i učinkovitog organiziranja poslova državne uprave.

VEĆA TRANSPARENTNOST KADROVSKE POLITIKE

Sanda Pipunić, načelnica Odjela za pravna pitanja službeničkog sustava u Središnjem državnom uredu za upravu, naglasila je novine i kvalitativne razlike rješenja koje predviđa Zakon o državnim službenicima. Jedna od njih je da se na namještenike primjenjuje Zakon o radu, osim za klasifikaciju radnih mjesta i plaće, koje se uređuju uredbom Vlade.

Zakon više pozornosti posvećuje i odredbama kojima se regulira pitanje sukoba interesa, a novina je i u tome što se veći značaj posvećuje prijemu u državnu službu, pri čemu se slobodna radna mjesta prvo popu-

njavaju premještajem iz redova državnih službenika, a ako to nije moguće - javnim natječajem, što je preduvjet za veću mobilnost stručnih kadrova čime se otvara prostor za njihovo napredovanje.

Obveza donošenja i objavljivanja godišnjih planova prijama u službu trebala bi omogućiti veću transparentnost kadrovske politike, a standardizirani postupci testiranja i ocjenjivanja vrednovanje njihove stručnosti i učinkovitosti.

Novine su i uvođenje Odbora za državnu upravu kao drugostupanjskog tijela u žalbenom postupku i institucije posrednika u sporovima između službenika i nadređenih službenika.

Pipunić je istaknula doprinos SDLSN u oblikovanju Zakona kroz konstruktivne primjedbe, a jedan od prihvaćenih prijedloga bio je i onaj o ograničavanju mogućnosti angažiranja vanjskih pružatelja stručnih usluga za obavljanje informatičkih, općih i administrativnih poslova, planskih, materijalno-financijskih i računovodstvenih poslova.

Predlagatelj Zakona prihvatio je i prijedlog SDLSN da se na početak i tijekom raspolaganja odgovarajuće primjenjuju odredbe Zakona o radu, čime su državni službenici konačno izjednačeni s namještenicima i radnicima u gospodarstvu glede činjenica koje onemogućavaju ili zaustavljaju trajanje raspolaganja.

Antun Palarić, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu:

Preispitivanje položaja sl

■ **Koje su najvažnije novine koje donosi Zakon o državnim službenicima u reguliranju statusa državnih službenika i trebaju li službenici strahovati za svoja radna mjesta?**

-Novi Zakon o državnim službenicima, što ga je Hrvatski sabor donio na sjednici 15. srpnja 2005. godine (Zakon je objavljen u "Narodnim novinama" broj 92/05, a stupa na snagu 1. siječnja 2006. godine), temelj je za provedbu reforme službeničkog sustava sukladno standardima EU, koja će uslijediti kroz donošenje podzakonskih akata u ovom području (10 uredbi, etički kodeks i dva pravilnika čelnika središnjeg tijela državne uprave nadležnog za službeničke odnose) te novi zakon kojim će se urediti plaće državnih službenika.

Novi Zakon o državnim službenicima donosi niz značajnih novina. Prije svega, prijam u državnu službu i napredovanje u karijeri temeljit će se na tzv. "merit sistemu" ("sistem zaslug"), a znači da se prijam u državnu službu i napredovanje u karijeri (na više radno mjesto) temelje na znanju, sposobnostima i vještinama, koje su stečene ne samo formalnim obrazovanjem, nego i praktičnim iskustvom (radom), što će se utvrđivati obveznim testiranjima kandidata kod prijama u državnu službu i napredovanja službenika, te kroz ostvarene rezultate u dosadašnjem radu (preporuke ranijih poslodavaca, ocjene učinkovitosti rada i dr.). Za karijeru napredovanje, barem za napredovanje u višu kategoriju radnoga mjesta, bit će obvezni uvjet i odgovarajuća edukacija službenika.

Osim toga, novim Zakonom se ustrojava Odbor za državnu službu kao posebno neovisno tijelo za odlučivanje o žalbama protiv rješenja iz službeničkih odnosa, dakle rješenja kojima čelnik državnog tijela odlučuje o prijama u državnu službu, pravima i obvezama

državnih službenika te prestanku državne službe. Time se uvodi stvarno drugostupanjsko tijelo za odlučivanje o tim pitanjima, za razliku od važećega Zakona o državnim službenicima i namještenicima, prema kojemu čelnik tijela u drugome stupnju, po prigovoru službenika, zapravo preispituje svoje rješenje doneseno u prvome stupnju.

Jedna od novina Zakona o državnim službenicima je i uvođenje posrednika u državnoj službi, za razrješenje spornih situacija i odnosa između podređenih i nadređenih službenika, odnosno drugih službenika, čime će se vjerojatno izbjeći brojni sporovi (pred Odborom za državnu službu, Upravnim sudom Republike Hrvatske ili redovnim sudom opće nadležnosti).

Također bih istaknuo važnu ulogu posebnih ustrojstvenih jedinica za razvoj i upravljanje kadrovima (jedinice za ljudske resurse) u svim državnim tijelima u kojima je zaposleno preko 50 službenika i namještenika, koje će se brinuti o upravljanju i razvoju kadrova.

Novim Zakonom uvodi se obveznost planiranja prijama u državnu službu, kroz godišnje planove prijama, na državnoj razini (Središnji državni ured za upravu donosit će plan prijama za sva tijela državne uprave, Ministarstvo pravosuđa za pravosudna tijela, a za ostala državna tijela te planove donosit će njihovi čelnici). Prijam u državnu službu bit će moguć samo u skladu sa utvrđenim planom prijama. Time će se omogućiti politika zapošljavanja sukladno sa potrebama državnih tijela i financijskim mogućnostima državnog proračuna, a pod nadzorom Središnjeg državnog ureda za upravu.

Nadalje, novim Zakonom uspostavlja se cjeloviti sustav izobrazbe državnih službenika, s osobitim naglaskom na osnivanje Centra za stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika (svojevrzne upravne akademije

za stalnu izobrazbu zaposlenika unutar državne uprave).

Značajna novina Zakona o državnim službenicima je što se napredovanje u karijeri (na više radno mjesto) vezuje uz dobre ocjene rada i edukaciju (trening) državnih službenika radi stjecanja novih/dodatnih sposobnosti i vještina, odnosno zbog upoznavanja sa novim propisima, novom tehnologijom ili novim načinom rada. Time će službenici biti motivirani za daljnje usavršavanje i bolji rad, jer to u konačnici znači kako će službenici, koji su prošli dodatnu edukaciju i imaju dobre ocjene rada, moći napredovati na više radno mjesto (bolje plaćeno), a ako nema slobodnog radnog mjesta na koje se mogu napredovanjem rasporediti, predviđa se mogućnost povišica plaće.

Napomenuo bih kako službenici ne trebaju strahovati za svoja radna mjesta, jer intencija Vlade kod predlaganja ovog Zakona nije bila smanjiti broj radnih mjesta u državnim tijelima, nego poboljšati položaj državnih službenika, ali i kvalitetu njihovog rada.

■ **U kojemu vremenskome razdoblju i u kojoj mjeri bi se navedene novine trebale odraziti na plaće i uvjete rada službenika?**

-Priprema se novi zakon kojim će se urediti plaće i druga materijalna prava državnih službenika, a njegovo donošenje predviđa se u 2006. godini.

■ **Vraćaju li se platni razredi?**

-Plaće državnih službenika uredit će se posebnim zakonom, čije se donošenje, kako sam ranije spomenuo, planira iduće godine. Tim zakonom, dakle, uredit će se način utvrđivanja plaća državnih službenika. Međutim, izvjesno je kako se neće vratiti "čvrsti" platni razredi (koji znače obvezno promaknuće

užbenika i namještenika



službenika u viši platni razred navršavanjem određenih godina radnog staža), kakvi su bili prema Zakonu o državnim službenicima i namještenicima i o plaćama nositelja pravosudnih dužnosti iz 1994. godine, jer u protivnome ne bi imale smisla odredbe ovoga Zakona o ocjenjivanju učinkovitosti rada, izobrazbi državnih službenika te napredovanju. Može se govoriti o modernijem vidu platnih razreda, vezanom uz klasifikaciju, napredovanje na više radno mjesto, te promicanje kroz dobivanje povišica plaće.

■ Pri donošenju Zakona u Hrvatskome saboru čuli su se zahtjevi za posebnim uređenjem statusa službenika u Saboru, Vladi i sudstvu. Narušava li se time jedinstveni službenički sustav?

-Nema razloga za izdvajanje iz Zakona o državnim službenicima stručnih službi Hrvatskoga sabora, Ustavnoga suda Republike Hrvatske, Vlade, odnosno pravosudnih tijela, jer nema razlike u obavljanju poslova između službenika koji rade u tim službama i ostalih državnih službenika, jer se radi o

obavljanju administrativnih, informatičkih, računovodstvenih, financijsko-plan-skih i drugih stručnih poslova, koji se obavljaju na jednak način u svim tijelima (tzv. administracija). Stoga Vlada nije prihvatila amandman na Konačni prijedlog zakona, kojim se predlagalo izdvajanje službenika navedenih službi iz Zakona. Naravno, manje posebnosti određenih službi (obrana, MUP i sl.) mogu se urediti posebnim zakonom.

■ Namještenici su "ispali" iz Zakona o državnim službenicima i na njih će se primjenjivati odredbe Zakona o radu. Sindikat je, poučen lošim iskustvima privatizacije u Ministarstvu pomorstva, prometa i veza, predlagao uspostavu posebnog ureda koji bi objedinjavao sve takve službe (vozače, čišćenje, održavanje i sl.), no u praksi se namještenike gura u privatne tvrtke kroz "outsourcing". Ima li Vlada stav kako dalje s tzv. pomoćno-tehničkim službama?

-Zakon slijedi europske standarde, s tim da će Vlada preispitati najbolji model za redoviti angažman namještenika u državnim tijelima. Sveobuhvatan odgo-

vor moći će se dati za nekoliko mjeseci, jer se predviđa utvrđivanje nove klasifikacije radnih mjesta namještenika.

■ Kako ocjenjujete položaj državnih službenika i namještenika u odnosu na zaposlenike javnih službi?

-Službenici i namještenici u javnim službama imaju veća prava od državnih službenika i namještenika - uredbom imaju utvrđene veće koeficijente složenosti poslova (za radna mjesta iste ili približne složenosti) te pojedine javne službe, prema svojim kolektivnim ugovorima, imaju određene dodatke na plaću i druga prava koja nemaju državni službenici i namještenici. Sljedeći Vladin korak bit će preispitivanje položaja službenika i namještenika u javnim službama. Jedan od Vladinih projekata je usklađivanje odnosno približavanje ta dva službenička sustava - državne službe, s jedne strane i javnih službi, s druge strane.

■ Državni tajnik Središnjeg ureda za upravu kao resorni "ministar svih službenika" ima specifičnu odgovornost i zadaću u omogućavanju provedbe projekata Vlade, jer o učinkovitosti službeničkog sustava mnogo toga ovisi. Uživate li potporu i razumijevanje premijera i ministara u provedbi reforme službeničkog sustava?

-Da.

■ Sindikat sa Središnjim državnim uredom za upravu razgovara izravno i putem priopćenja i komentara. Kakav je osjećaj biti na "meti" Sindikata?

-Normalan je to osjećaj u demokratskoj državi. Međutim, plediram, samo za odnose u granicama dobrog ukusa te uzajamnog uvažavanja i povjerenja.

Siniša Kuhar

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA U STRASBOURGU

ZAPRIMLJENE PRVE TUŽBE HRVATSKIH SLUŽBENIKA

Ustavni sud proglasio se nenadležnim u pitanju ujednačavanja sudske prakse !?

Europski sud za ljudska prava potkraj rujna obavijestio je Sindikat državnih i lokalnih službenika i namještenika Republike Hrvatske o primitku prvih 50-tak tužbi hrvatskih službenika u predmetu potraživanja božićnice i dara za djecu za 2000. godinu. Kao temelj za tužbu Sindikat je naveo diskriminaciju po osnovi regionalne (područne) pripadnosti, odnosno nejednakosti hrvatskih građana pred zakonom, budući da su državni službenici i namještenici prigodom utuživanja citiranih prava iz kolektivnog ugovora suočeni sa sudsom praksom koja je različita od županije do županije,

premda su zaposlenici istog poslodavca (Vlade RH), a prava koja potražuju zajamčena su kolektivnim ugovorom koji pokriva jedinstveno područje državnih službi.

Sindikat se na ovaj korak odlučio nevoljko, nakon što su iscrpljena sva postojeća pravna sredstva u RH, uključujući i obraćanje Ustavnom sudu koji se proglasio nenadležnim u pitanju ujednačavanja sudske prakse.

Očekuje se kako će na Europskom sudu za ljudska prava biti zaprimljene tužbe za oko 2500 zaposlenika državnih službi koji su imali nesreću da im pravdu kroje županij-

ski sudovi u Osijeku, Bjelovaru, Koprivnici, Zadru, Slavonskom Brodu, Splitu, a odnedavno i u Karlovcu, koji je isprva pozitivno rješavao zahtjeve.

Neovisno o tome kakva će biti presuda Europskog suda za ljudska prava, državni službenici i namještenici osjećaju se dvostruko prevarenima - prvi put kada im Vlada premijera **Ivice Račana** nije priznala kolektivnim ugovorom predviđeno pravo, a drugi put kada su saznali da to pravo ne mogu ostvariti sudske putem na cijelome području Republike Hrvatske.

KOMENTAR

PORUKA SINDIKATA PREMIJERU IVI SANADERU

Hrvatska se sramoti u Strasbourgu!

Sramoćenje zbog 1000 kn božićnice i 400 kn dara za djecu

Da u državi u kojoj 70 posto sudova priznaje pravo na božićnicu i dar za djecu državnim službenicima i namještenicima, a 30 posto ne, po kolektivnom ugovoru koji vrijedi za jedinstveno područje državnih službi u Republici Hrvatskoj, nešto ne štima, jasno je svima koji su čuli za načelo jednakosti građana pred zakonom.

Na žalost, u Hrvatskoj su toga svjesni i na Ustavnom i Vrhovnom sudu, čiji su predsjednici u više navrata hrvatsku javnost i Sabor upozorili na neujednačenu sudske praksu i manjkave propise koji onemogućavaju njezino ujednačavanje zbog male vrijednosti sudske spora.

NEJEDNAKI TRETMAN

Posljedica je sudske prakse, u kojoj županijski sudovi kroje pravdu od županije do županije, pri čemu na nekim sudovima isti suci jednom sude u ko-

rist, drugi put protiv zahtjeva državnih službenika za isplatu božićnice i dara za djecu po kolektivnom ugovoru iz 2000. godine, ta da će o nesposobnosti hrvatskoga pravosuđa u omogućavanju jednaka tretmana pred sudom i zakonom odlučivati Međunarodni sud za ljudska prava u Strasbourgu.

Stoga se Sindikat 21. listopada ponovno obratio predsjedniku Vlade RH, dr. Ivi Sanaderu, da izvansudskom nagodbom sa Sindikatom spriječi sramoćenje Republike Hrvatske zbog 1000 kuna božićnice i 400 kuna dara za djecu.

Mnogi državni službenici i namještenici povodom ovih postupaka izgubili su vjeru u hrvatsko pravosuđe, u Vladu kao poslodavca, u pravnu sigurnost i jednakost svijtu, pred sudom i zakonom. Sindikat se nada kako će i predsjednik Sanader ovo smatrati zabrinjavajućim i spriječiti daljnju sramo-

tu za Vladu Republike Hrvatske koja se spori sa svojim službenicima.

U svojem pismu Sanaderu, predsjednik SDLSN **Ivica Ihas** poručuje:

“Sigurni smo kako ne trebamo posebno isticati da državni službenici i namještenici, koji su prevareni i poniženi u postupcima potraživanja i zaštite svojih ugovorenih prava, vjerojatno neće s istom marnošću i samoprijegom dati svoj doprinos reformskim nastojanjima Vlade RH na svim područjima.

Stoga Vas pozivamo da ponovno razmotrite mogućnost nagodbe vezano za ove postupke, kako ovo pitanje više ne bi opterećivalo ni hrvatske ni međunarodne pravne institucije, a zaposlenima u državnim službama pokazalo da Vlada RH, osim europskih integracija, vodi računa i o pravima svojih građana i onda kad se radi o njezinim službenicima”.



Ihasovo upozorenje ministrici pravosuđa

Neprihvatljivo parcijalno rješavanje problema malih plaća



Predstavnici SDLSN-a potkraj rujna upoznali su ministricu pravosuđa **Vesnu Škare-Ožbolt** s nezadovoljstvom sudskih službenika malim plaćama.

“Plaće sudskih službenika sa SSS u rasponu od 2.500 do 2.900 kuna sramotne su, a i plaće službenika s VŠS i VSS daleko su ispod prosječne plaće isplaćene u RH”, rekao je **Ivica Ihas**, dodavši kako su posljednje izmjene koeficijenata, kojima su povećani koeficijenti ovlaštenih zemljišnoknjižnih referenata, samo aktualizirale problem potplaćenih državnih službenika.

Ihas je ministricu pravosuđa upozorio na pojavu parcijalnoga rješavanja problema malih plaća državnih službenika i namještenika u pojedinim državnim tijelima, ovisno o političkom utjecaju pojedinih državnih dužnosnika, usprkos naporima Sindikata da se to pitanje rješava kroz korekciju koeficijenta na razini jedinstvenog područja državnih službi.

Prvi je problem malih plaća državnih službenika započeo parcijalno rješavati Predsjednik Republike Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o Uredu predsjednika Republike Hrvatske, a ovih će dana Vlada raspravljati i o prijedlogu Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima

složenosti poslova, dodatku na uvjete rada te kriterijima i najvišem mogućem iznosu dodatka za natprosječne rezultate u radu za službenike Porezne uprave.

“Ovakvom se politikom diferenciranog rasta plaća službenika po pojedinim resorima otvara prostor za razgovor o korekciji koeficijenata za zaposlenike u pravosuđu, posebice s obzirom na veliki nesrazmjer plaća između sudaca i sudskih službenika”, rekao je Ihas.

“Mišljenja smo da Vi, kao ministrica pravosuđa, u nastalim okolnostima imate dovoljno argumenata i političke snage zatražiti izdvojeno rješavanje statusa službenika u pravosuđu, uz potporu Sindikata kao socijalnog partnera”, naglasio je Ihas, i dodao: “Sindikat još uvijek smatra kako je najbolje rješenje ovoga problema korekcija koeficijenata na razini državne uprave, ali ako je to jedini način, borit ćemo se za povećanje plaća državnih službenika i namještenika od ministarstva do mi-

nistarstva” rekao je Ihas.

MOGUĆE INDUSTRIJSKE AKCIJE

Ministrica Vesna Škare-Ožbolt odgovorila je kako se na razini Ministarstva pravosuđa itekako vodi računa o položaju sudskih službenika, te da je Ministarstvo u tom smislu već napravilo iskorak kroz korekciju koeficijenata za radna mjesta s povećanim ovlastima i odgovornošću, dodavši kako se u Ministarstvu redovito isplaćuju i naknade za prekovremeni rad.

Vesna Škare-Ožbolt smatra kako se pitanje malih plaća državnih službenika treba rješavati na državnoj razini i zbog toga drži kako o tome treba inicirati raspravu na Gospodarsko-socijalnom vijeću.

Replicirajući, Ihas je rekao kako se na razini državne uprave inzistira na principijelnosti, premda položaj državnih službenika narušavaju sami ministri koji sa sindikatima javnih službi potpisuju kolektivne ugovore u kojima im priznaju dodatke na nepostojeće uvjete rada, a istodobno ne poduzimaju ništa kako bi povećali plaće državnih službenika u tijelima kojima su na čelu.

“Nezadovoljstvo državnih službenika i namještenika, uključujući i one u pravosuđu, naraslo je do te mjere da Sindikatu, u slučaju nepovoljnog ishoda predstojećih kolektivnih pregovora s Vladom, ne preostaje ništa nego da interese svojega članstva brani industrijskim akcijama”, zaključio je Ihas, ukazavši na moguće posljedice obustave rada sudskih službenika po sustav pravosuđa.

Sreća se nasmiješila Sisačkom

Početkom svibnja u Zatonu kod Zadra svečano su bili otvoreni 11. športski susreti Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika RH, uz nazočnost pripadnika lokalnih i državnih vlasti.

Okupljene službenike i namještenike pozdravili su predstavnici županije i lokalne samouprave, a od državnih dužnosnika državna tajnica Ministarstva pravosuđa Snježana Bagić u pratnji ravnatelja Uprave za zatvorski sustav Ivana Damjanovića i državni

tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu Antun Palarić.

Susrete je otvorio predsjednik Sindikata Ivica Ihas osvrnuvši se na idiličan nazdravičarski ton prethodnih govornika, istaknuvši kako se u Sindikatu razmatra i mogućnost okupljanja jednakog ili većeg broja službenika i namještenika na Markovu trgu, zamjerivši Vladi na "kilavim" pregovorima o reviziji koeficijenata.

U ime predstavnika sindikata iz Mađarske, Makedoni-



U Zatonu i 2006. godine

Organizacijski odbor 12. Športskih susreta Sindikata ponovno je, između nekoliko prispjelih ponuda, odabrao turističko naselje Zaton kraj Zadra za mjesto održavanja Susreta 2006. godine. Kao i mnogo puta dosad, odlučujući su bili smještajni uvjeti koji omogućavaju koncentraciju svih sudionika na jednome mjestu i najbolje mogućnosti za druženje, zabavu i održavanje športskih natjecanja.

Susreti će se održati od 10. do 14. svibnja 2006. godine.

Cijena smještaja po danu i osobi iznosi 200,00 kuna, odnosno 800,00 kuna za četiri dana.

Predviđa se dolazak 10. svibnja, a svi ostali uvjeti bit će kao prošle godine.

Sindikalnim povjerenicima preporuča se otpočeti s obročnim prikupljanjem sredstava za smještaj potencijalnih sudionika, kako bi se lakše podnio trošak sudjelovanja.

MALI NOGOMET

Policijska postaja Gračac
Grad Osijek, JPVP
Zatvor Zagreb

Najbolji strijelac: Goran Zubić, Zatvor Zagreb

Najbolji igrač malonogometnog turnira: Drago Protega, Drž. uprava Šibenik

PIKADO

EKIPNI POREDAK - Ž
Općina Jasenovac, Sisačko-moslavačka županija

Šibensko-kninska županija
Grad Sisak III

POJEDINAČNI POREDAK - Ž

Mirela Lučev, Šibensko-kninska županija

Jadranka Jergović, Istarska županija IV
Vesna Nikolozo, Sisačko-moslavačka županija I

EKIPNI POREDAK - M

Primorsko-goranska županija II
Grad Sisak III

Porezna uprava Šibenik

POJEDINAČNI POREDAK - M

Siniša Repanić, HZZ Split
Davor Ranteš, Kaznionica Lepoglava I
Zoran Burojević, Sisačko-moslavačka županija III - JUNAČINE

ŠAH

Vatrogasci Zadar
Hrvatski sabor
Međimurska županija

EKIPNI I

STRELJAŠTVO

EKIPNI POREDAK - ŽENE

Grad Čakovec
Grad Sisak

Državni zavod za statistiku

POJEDINAČNI POREDAK - Ž

Mira Grgić, Sisačko-moslavačka županija - Uprava
Anuca Pastrovicchio, Istarska županija
Rovinj

Vesna Ređep, Grad Đurđevac

EKIPNI POREDAK - MUŠKARCI

Primorsko-goranska županija
Varaždinska županija, Kaznionica
Lepoglava
Grad Čakovec

POJEDINAČNI POREDAK - M

Zvonimir Turk, Grad Čakovec
Branislav Matković, Vatrogasci Zadar
Dragan Vuković, Primorsko-goranska županija

Sisačko-moslavačkoj županiji

je i BiH prisutne je pozdravio Vančo Muratovski.

Oko 1.000 službenika i namještenika natjecalo se u malom nogometu, potezanju užeta, kuglanju, streljaštvu, pikadu, stolnom tenisu, tenisu, šahu, belotu i odbojki na pijesku.

U četiri dana trajanja susreta u apartmanskome naselju Zaton, feštalo se od sumraka do zore, uz pjesmu iz svih krajeva Lijepe naše.

Kako sve lijepo ima svoj završetak, tako su se i sudio-

nici Susreta morali rastati do ponovnog okupljanja iduće godine.

Na prigodnoj svečanosti u diskoteci Saturnus proglašeni su pobjednici u pojedinim športskim disciplinama, a na kraju i ukupni pobjednik 11. športskih susreta, Sisačko-moslavačka županija.

Usljedio ples i izvlačenje bogate tombole. Najsretniji su iz Zatonu otišli s vrijednim nagradama, a svi i s lijepim uspomjenama.



POJEDINAČNI SLAVODOBITNICI

POTEZANJE UŽETA

Požeško-slavonska županija
Sisačko-moslavačka županija
Istarska županija

STOLNI TENIS - Ž

Općinski sud Zaprešić
Državni zavod za statistiku I
Istarska županija Rovinj

MUŠKARCI

CI Goričan, Međimurska županija
Sisačko-moslavačka županija I
Državni zavod za statistiku

TENIS - Ž

Višnja Kukić, Sisačko-moslavačka županija
Ana Dvornik, Splitsko-dalmatinska županija
Ankica Žitnjak, Sisačko-moslavačka županija

MUŠKARCI DO 45 GODINA

Igor Deranja, Grad Dubrovnik

Vinko Majstorović, Vukovarsko-srijemska županija

Edvard Gelešić, Sisačko-moslavačka županija

MUŠKARCI PREKO 45 GODINA

Ivan Barišić, Požeško-slavonska županija

Mirko Sočo, Splitsko-dalmatinska županija

Damir Borić, Sisačko-moslavačka županija

KUGLANJE

EKIPNI POREDAK - Ž

Krapinsko-zagorska županija II

Sisačko-moslavačka županija II

Primorsko-goranska županija II

POJEDINAČNI POREDAK - Ž

Nada Horvat, Krapinsko-zagorska županija I

Vesna Ivanščak, Sisačko-moslavačka županija I

Damjanka Pavić, Grad Županja

EKIPNI POREDAK - M

Zagreb I

Zagreb II

Državni zavod za statistiku

POJEDINAČNI POREDAK - M

Ive Čelina, Zagreb II

Miroslav Novaković, Državni zavod za statistiku

Pero Ivičević, Zagreb I

BELOT

(izvan službenog dijela natjecanja)

Damir Jambrek i Novak Kljaić

Ljubomir Svalina i Zoran Perović

Josip Ilić i Ivan Budimir

USPJEH

PO ŽUPANIJAMA

Sisačko-moslavačka županija

Grad Zagreb

Međimurska županija

O otkazima u MORH-u

Tri sindikata državnih službenika i namještenika koji djeluju u MORH-u sastali su se 19. listopada s ministrom obrane **Berislavom Rončevićem** i njegovim suradnicima kako bi raspravili plan izdvajanja osoblja za 2005. godinu i organizacijsko izdvajanje Službe za gospodarenje nekretninama.

Međutim, premda se to iz neutralne formulacije dnevnog reda ne može jasno razlučiti, radi se o tekućem i planiranom otkazu državne službe za oko 400 državnih službenika i namještenika koji su ostali neraspoređeni u sustavu obrane do 31. listopada, ali i oko 1000 zaposlenih u Službi za gospodarenje nekretninama čiji status će se rješavati u 2006. godini.

POTICAJNE OTPREMINE ZA SVE

Iako se velik broj službenika izjasnio za dragovoljni prestanak službe temeljem Odluke o visini otpremnine za državne službenike i namještenike MORH i OSRH kojima služba prestane zbog preustroja ili smanjenja snaga, kako bi dobili poticajnu otpremninu za izlazak iz sustava, predsjednik SDLSN **Ivica Ihas** ukazao je na činjenicu da poticajnim otpremninama nisu obuhvaćeni službenici s VŠS i VSS, premda je i dio njih stavljen na raspolaganje tijekom preustroja.

Ihas smatra da i njima treba omogućiti izlazak iz sustava pod povoljnijim uvjetima, budući da se uglavnom radi o starijim osobama koje su, bez obzira na VŠS i VSS, teško zapošljive.

Povjerenik SDLSN **Vjekoslav Majnarić** upozorio je na posebno tešku situaciju u istočnoj Slavoniji u kojoj se očekuje 300-tinjak otkaza službenicima, zatraživši da se pri izradi novog ustroja MORH-a vodi računa o tim ljudima.



Majnarić je istaknuo kako je uglavnom riječ o hrvatskim braniteljima i dragovoljcima Domovinskog rata koji će se preko noći naći u bezizlaznoj situaciji i ukazao na mogućnost da ljudi reagiraju impulzivno i emotivno na uručenje rješenja o raspolaganju.

Kako se smanjenje službenika očekuje i u uredima za obranu povjerenik SDLSN u Upravi za obranu Zagreb **Vlado Varat** zatražio je da se i njima omogućiti izlazak iz sustava primjenom instituta poticajnih otpremnina, ali i na činjenicu da je izjašnjavanje o dragovoljnom izlasku traženo u roku od tri dana, što je premalo za donošenje takve važne životne odluke.

Tajnik SDLSN **Siniša Kuhar** zatražio je od ministra Rončevića da svoje kolege u Vladi i osobno zamoli da kod prijama u državnu službu novih kadrova uzmu u obzir neraspoređene službenike iz sustava obrane, budući da zbog nepostojanja interne burze rada u državnim službama sustav raspolaganja nije djelotvoran, pa se događa da državna tijela otpuštaju jedne, a druga zapošljavaju druge službenike.

VIŠAK 2000 SLUŽBENIKA!?

Ministar Rončević izjavio je kako će se, ukoliko se tijekom izrade prijedloga novog ustroja MORH-a ukaže potreba za službenicima koji su stavljeni na raspolaganje, dio njih

ponovno raspoređi u sustav, dok će se onim službenicima koji imaju činove pričuvnih časnika omogućiti prevođenje u djelatne vojne osobe. Za one koji nemaju čin moguće je prevođenje do 35 godina starosti uz uvjet da posjeduju VŠS i VSS, sukladno važećim propisima.

Službenici i namještenici do 27 godina života koji udovoljavaju zdravstvenim uvjetima mogu postati vojnici uz potpisivanje ugovora na 3 godine.

Odgovarajući na zahtjev predsjednika Ihasa da se službenicima s VŠS i VSS omogućiti izlazak iz sustava uz uvjete koji su ponuđeni onima sa SSS, Rončević je naglasio kako se radi o manjem broju službenika koji će tijekom roka raspolaganja od 6 mjeseci biti raspoređeni na druga radna mjesta u sustavu.

Ministar je rekao kako se u idućoj godini ne predviđaju znatnija izdvajanja za otpremnine, što znači da će oni koji u 2006. godini budu stavljeni na raspolaganje sve do predviđenog broja od 2000 državnih službenika i namještenika to moći pod uvjetima koji vrijede za službenike u drugim državnim tijelima.

Govoreći o izdvajanju Službe za gospodarenje nekretninama ministar Rončević i pomoćnik ministra za financije **Josip Budimir** informirali su predstavnike sindikata da će se izdvajanje obaviti temeljem studije koju je izradio Ekonomski institut, te da će se kao rješenje preferirati model zadržavanja nekretnina u vlasništvu države, a privatizirali bi se poslovi Službe na način da bi se putem javnog natječaja najboljim ponuditeljima davale koncesije uz uvjet zapošljavanja postojećih zaposlenika.

Budimir je rekao kako će studiju o izdvajanju dostaviti sindikatima na očitovanje.

SINDIKAT TRAŽI OMOGUĆAVANJE DOKUPA MIROVINE ZA DRŽAVNE SLUŽBENIKE

Sindikar državnih službenika i namještenika Hrvatske, potaknut predstojećim valom otkaza u državnim službama, zatražio je 27. listopada da Vlada omogući dokup mirovine službenicima koji ispunjavaju uvjete za odlazak u starosnu ili prijevremenu mirovinu.

Riječ je o modelu kojim se, umjesto jednostranog otkaza uz otpremninu, radnicima nudi sporazumni prestanak ugovora o radu uz dokup mirovine. Radi se o dodatnoj mirovini koju omogućava poslodavac u iznosu u kojem je mirovina umanjena zbog ranijeg odlaska u mirovinu, što znači da umirovljenik prima dvije mirovine, za što su stimulirani i poslodavci oslobođanjem od plaćanja poreza.

Sindikar podsjeća da je u MORH-u u tijeku podjela rješenja o stavljanju na raspolaganje za 400-tinjak službenika, a idućih se godina predviđa daljnje smanjenje njihova broja sa sadašnjih 6.800 na 2.000 zaposlenih.

Slično je u Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje u kojoj prestanak službe ove godine očekuje 65, a u iduće dvije godine još 140 djelatnika.

Potencijalni kandidati su i zaposlenici Službe za gospodarenje nekretninama MORH-a u kojoj je Studijom o preustroju između 1.000 zaposlenika identificirano 52-oje s prosječnim radnim stažem od 30 i više godina.

Dokup mirovine kao izvorni hrvatski proizvod Royal mirovinskog osiguranja, temeljem kojeg je zbrinuto oko 300 zaposlenika HT-a, 200 Ine, 500 Luke Rijeka i dr., nedavno je pohvalio i premijer Ivo Sanader, kaže se u priopćenju.

Sindikar ističe da je u suradnji s Royal osiguranjem u postojeci kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike ugrađena odredba o mogućnosti dokupa mirovine.

Stoga se sindikar nada da će ministri i čelnici državnih tijela prihvatiti poziv premijera Sanadera i promovirati institut dokupa mirovine. (Hina)

ZBRINJAVANJE DRŽAVNIH SLUŽBENIKA U MORH-U

Sindikar državnih službenika i namještenika zatražio je 31. listopada od mjerodavnih državnih tijela odgovorno i socijalno prihvatljivo zbrinjavanje državnih službenika i namještenika u Ministarstvu obrane (MORH) i Oružanim snagama (OSRH) koji će u sklopu preustroja biti proglašeni viškom.

Predviđeno je smanjenje broja djelatnih vojnih osoba sa sadašnjih 18.961 na 16.000 i državnih službenika i namještenika u MORH-u i OSRH-u sa 6.853 na 2.000, no u okolnostima koje se mogu okarakterizirati kao diskriminirajuće, nehumane i nedovoljno promišljene, kaže se u priopćenju sindikata.

Za službenike i namještenike srednje i niže stručne sprede kojima služba prestaje zbog preustroja ili smanjenja snaga predviđeno je uvećanje otpremnina.

Oni koji se izjasne za dragovoljni prestanak službe do 31. listopada ove godine otpremnina se uvećava za 100 posto, a oni ma koji se za to izjasne do 31. prosinca za 50 posto. Po poda-

ŠUKEROV KUĆNI SINDIKAT Kruha i igara

Pozicija ministra financija takva je da svojim postupcima ne smije favorizirati službenike i namještenike državnog tijela kojem je na čelu odnosno članove određenih sindikata koji djeluju u Ministarstvu financija, budući da raspolaze proračunskim sredstvima namijenjenim svim zaposlenicima državnih i javnih službi, kako ne bi u obnašanju dužnosti ministra financija doveo u nepovoljniji položaj druge službenike i namještenike.



Međutim, ministar financija Ivan Šuker i ravnatelj Porezne uprave Ivica Mladineo odlučili su više od pola milijuna kuna proračunskih sredstava utrošiti na športsku rekreaciju jednoga dijela službenika i namještenika Porezne uprave, favorizirajući pri tome Sindikar Porezne uprave Hrvatske (SPUH) i njegove članove.

Naime, Ministarstvo financija u cijelosti sponzorira II. Športske igre djelatnika Porezne uprave, a njihova organizacija povjerena je Sindikatu Porezne uprave Hrvatske, premda je riječ o jednom od dva sindikata koji djeluju u Poreznoj upravi.

Ravnatelj Porezne uprave Ivica Mladineo u svojem je dopisu naveo kako pravo sudjelovanja na igrama imaju svi djelatnici Porezne uprave, bez obzira na članstvo u sindikatu, no ovakvu mogućnost jasno je otklonio organizator Športskih susreta - SPUH, koji je u obavijesti svojim članovima od 4. kolovoza naveo: "Molim članove Sindikata Porezne uprave da prilikom prijava upozore službenike koji su članovi Sindikata državnih službenika i namještenika ako će eventualno sudjelovali u sportskim igrama toga Sindikata, nemaju pravo u istoj godini koristiti slobodne dane po članku 27. kolektivnog ugovora, te da se ne mogu prijavljivati i na ove sportske igre".

Ostaje nejasno zbog čega se članovi SDLSN, koji su bili na XI. Športskim susretima SDLSN, ne bi mogli prijaviti i na II. Športske susrete Porezne uprave na način da koriste dane godišnjeg odmora.

Najintrigantnije u cijelome slučaju je- koja je to tajna veza između ministra financija, ravnatelja Porezne uprave i Sindikata Porezne uprave Hrvatske koja je dovela do toga da se športski susreti Porezne uprave u cijelosti financiraju proračunskim sredstvima u iznosu većem od pola milijuna kuna?

cima sindikata, takvim otpremninama bit će obuhvaćeno 1.089 službenika i namještenika srednje i niže stručne sprede, dok se tijekom 2006. predviđa izlazak iz sustava obrane pod uvjetima koji vrijede za ostale državne službenike i namještenike.

Sindikar ističe da preustroj MORH-a i OSRH zbog broja od 4.900 službenika i namještenika viška iziskuje poseban program zbrinjavanja koji ne može vrijediti samo za ovu godinu.

Ta se situacija izravno održava na socijalni i gospodarski status 10 - 15.000 članova njihovih obitelji, a uglavnom je riječ o osobama koje imaju status dragovoljaca i branitelja Domovinskog rata. Za sindikar je neprihvatljivo da se među službenicima kojima će prestati državna služba zbog preustroja prave razlike po osnovi stručne sprede, dinamike preustroja i datuma, odnosno godine u kojoj im prestaje državna služba. (Hina)

Gradonačelnik Muzur "izgrađuje" socijalno partnerstvo!?

Za vrijeme stanke, potkraj listopada, u 11 sati 35 djelatnika Grada okupilo se na adresi Maršala Tita 6, Opatija, ali ne, kako bi to ime "druga" Tita moglo sugerirati, s ciljem osnivanja partijske ćelije, već sindikalnog organiziranja i udruživanja u Sindikat državnih i lokalnih službenika i namještenika Republike Hrvatske.

Novopečeni članovi sindikata na osnivačkoj skupštini utemeljili su sindikalnu podružnicu Grada Opatije, kojoj su, osim članova, nazočili i županijska povjerenica SDLSN za Primorsko-goransku županiju **Slavica Juranić** i pravnica Nezavisnih hrvatskih sindikata **Nataša Malnar**.

MUZUR NAJAVLJUJE "ČISTKE"

Najviše zasluga za osnivanje nove sindikalne podružnice SDLSN ima gradonačelnik Opatije **Amir Muzur** koji je prije desetak dana u "Novom listu" najavio "čistku" u gradskoj upravi i smanjenje plaća zaposlenih za desetak posto.

Smanjenje plaća Muzur je objasnio potrebom angažiranja novih ljudi na razvojnim projektima Grada Opatije, a u novinskom članku zaposlenici su mogli pročitati kako u krojenju vlastite sudbine neće moći sudjelovati jer nisu sindikalno organizirani. Pa eto, nastavljajući igru asocijacija s početka teksta, možemo parafrazirati naslov romana **Gabrijela Garcije Marquesa** i reći kako Gradonačelniku ima "tko da piše" i zahvaliti mu se na doprinosu u promicanju sindikalnog aktivizma.

OBJEKTI LOKALNIH POLITIČKIH ELITA

Na samoj se osnivačkoj skupštini moglo saznati da djelatnike najviše smeta spoznaja da su za smanjenje plaća morali saznati iz dnevnog tiska. Smanjenje plaće znatno bi osjetili djelatnici srednje i niže stručne spreme, koji i inače imaju male plaće. U razgovoru je naglašen velik raspon u plaćama niže i visoke stručne spreme. Dio djelatnika smatra da plaće ne treba smanjiti svima, nego predlažu ujednačavanje razlike između plaća rukovodećeg kadra i "običnih djelatnika". Također je naglašen problem neisplate prekovremenih a odrađenih sati, jer pismeni nalog o odrađivanju ne postoji "a poslovi su se morali odraditi".

Socijalni dijalog s gradonačelnikom Muzurom u ime četrdesetak (od 52 zaposlenika) sindikalno organiziranih djelatnika gradske uprave trebali bi voditi sindikalni povjerenik Slobodan Juričić i njegova zamjenica **Mirta Tomulić**, uz podršku povjereništva podružnice koje, osim sindikalnog povjerenika i zamjenice čine **Saša Dunatov**, **Jasna Lovrović - Kirinčić**, **Mirko Suša** i **Vjekoslav Osojnak**.

Članovi sindikata svjesni su kako ih očekuje veliki posao i dug put od izrade, dogovaranja i pregovaranja te potpisivanja kolektivnog ugovora, ali su spremni odraditi svoj dio posla i uz podršku stručne službe Sindikata pokrenuti socijalni dijalog.

Stoga će novi sindikalni povjerenik ovih dana pokucati na vrata gradonačelnika Muzura i upoznati ga s namjerom zaposlenika Gradske uprave da o svojoj sudbini odlučuju u sklopu demokratskih stečevina socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja.

Gradonačelnik Zagreba **Milan Bandić** razgovarao s predstavnicima Sindikata

Bez razgovora nema dogovora

U Sindikatu državnih i lokalnih službenika i namještenika 13. listopada održan je sastanak između predstavnika Grada Zagreba i Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika RH, na kojemu je dogovoren sadržaj i dinamika kolektivnih pregovora za zaključenje novog kolektivnog ugovora za zaposlene u Gradskoj upravi Grada Zagreba.

Gradonačelnik Grada Zagreba **Milan Bandić** istaknuo je kako je spremno prihvatio poziv Sindikata za pregovore o novom kolektivnom ugovoru jer "bez razgovora nema dogovora", a on je itekako potreban između socijalnih partnera o čijoj suradnji ovisi učinkovitost gradskih službi i osiguranje kvalitetnog administrativnog servisa za građane hrvatske metropole.

Bandić je još jednom naglasio kako Gradsko poglavarstvo i gradski službenici i namještenici sjede na istoj grani i zatražio od predstavnika Gradskog poglavarstva koji sudjeluju u pregovorima da u iduća dva tjedna, odnosno do 1. studenoga, s pregovaračkim odborom Sindikata "sjednu i pregovaraju dok se ne dogovore" i pripreme novi kolektivni ugovor za zaposlene u Gradskoj upravi Grada Zagreba za potpisivanje.

Zagrebački gradonačelnik je sklapanje kolektivnog ugovora ocijenio prioritarnim, nakon čega treba otvoriti novi krug razgovora, ovaj put oko naslijeđenog duga prema gradskim službenicima. Bandić smatra da se i ovo pitanje može riješiti dogovorno, na obostrano zadovoljstvo dviju strana.

Predsjednik sindikata **Ivica Ihas** i sindikalni povjerenik zagrebačke podružnice SDLSN **Ivan Katalenić** pozdravili su dugo očekivani početak kolektivnih pregovora i gradonačelnika Bandića ukratko upoznali sa sindikalnim prijedlogom novog kolektivnog ugovora, do čijeg sklapanja dosad nije došlo iako su njegove odredbe u više navrata "brušene" na sastancima pregovaračkih odbora.

Sada, kada postoji i politička volja za zaključenje novog kolektivnog ugovora, koji bi pitanje plaća gradskih službenika trebao riješiti na način koji neće izazivati sudske sporove, nadamo se da će se pregovori uspješno okončati u dogovorenom roku, zaključio je Ihas.



Budući da dijele želju za prosperitetom Opatije kao hrvatskog turističkog bisera, učinit će sve kako bi i na području socijalnog partnerstva i uređenja zaposleničkih prava Opatija za blistala u punom sjaju.

Za nadati se kako će opatijska priča imati sretan završetak. No, ona je upozorenje zaposlenicima lokalne samouprave da svoj status trebaju utvrditi kolektivnim ugovorima, kako ne bi bili objekti lokalnih političkih elita.

Negostoljubivo ozračje

Nepojmljivo - gradonačelnik se ponašao poput policijskoga isljednika

Susret predstavnika Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika Republike Hrvatske i krapinskoga gradonačelnika **Josipa Horvata**, do kojega je došlo na inicijativu glavnog vatrogasnog zapovjednika Državne uprave za zaštitu i spašavanje **Mladena Jurine** u ponedjeljak 24. listopada, na kojem su iznesena stajališta dviju strana glede provedbe pravomoćne sudske presude kojom je utvrđena obveza isplate 840.000,00 kuna zaposlenicima JVP Grada Krapine zbog višegodišnjeg nezakonitog umanjenja plaće, održan je u negostoljubivu ozračju.

Naime, gradonačelnik Horvat je sastanak, izgleda, shvatio kao priliku da u pitanje dovede ispunjenje pravomoćne sudske presude, pa čak i da relativizira iznos dugovanja prema zaposlenicima utvrđen u presudi. Otvorivši sastanak na način koji je više ličio na informativni razgovor u policijskoj postaji, prvi čovjek Krapine počeo je ispitivati predstavnike Sindikata o tome jesu li upoznati s pojedinim odlukama Upravnog vijeća JVP, dijelovima sudske presude, pa čak i disciplinskim prekršajima pojedinih vatrogasaca za koje su oni odavna odgovarali.

SUPROTNO EUROPSKOME DUHU

Ovakvu je isljedničku retoriku prekinuo predsjednik SDLSN Ilica Ihas, upozorivši gradonačelnika na notornu činjenicu postojanja pravomoćne sudske presude koja se odnosi na dugovanje JVP, odnosno Grada kao njezina osnivača prema zaposlenicima, te da se diskusija može voditi jedino u sklopu činjenica utvrđenih sudskom presudom.

Dodao je kako je na sastanku predstavnika Sindikata i Ministarstva financija utvrđena obveza jedinica lokalne samouprave, kao osnivača JVP, da osiguraju financijska sredstava po pravo-

moćnim sudskim presudama, koja zatim mogu potraživati od Ministarstva financija.

Međutim, gradonačelnik Horvat uporno je pokušavao u pitanje dovesti iznos duga prema vatrogascima, a time i samu sudsku presudu, najavivši reviziju dugovanja, te konačno predloživši iznos od 400.000,00 kuna kao ponudu Grada oko koje bi se dvije strane trebale nagoditi.

Sindikalna strana ponudu je primila na znanje i obećala gradonačelniku dostaviti odgovor u pisanome obliku, što je, u međuvremenu, i učinjeno. Djelatnici su gradonačelnika obavijestili o spremnosti na isplatu punog iznosa utvrđenog u sudskom sporu od 840.000,00 kuna, ali u tri obroka, koji bi se, zbog uvažavanja objektivnih teškoća pri isplati dosuđenog iznosa, otegli na tri proračunske godine. Prvi obrok od 35 posto iznosa dospio bi na naplatu do 31. prosinca 2005. godine, drugi obrok od 35 posto iznosa do 30. lipnja 2006. godine, a treći i posljednji obrok od 30 posto do 31. siječnja 2007. godine.

Ukoliko gradonačelnik prihvati predloženu dinamiku, a o iznosu zaposlenici JVP nisu spremni razgovarati nakon dugogodišnjeg suđenja i pokušaja da se problem riješi dijalogom, dvije strane će o svemu zaključiti sporazum ili će Gradsko poglavarstvo o ovome donijeti odgovarajuću odluku.

U protivnom će uslijediti ovrha i blokada računa JVP, te spuštanje zaštite od požara na razinu dobrovoljnih vatrogasnih društava. Ako je to politika novog krapinskog poglavarstva onda se može konstatirati kako bježanje od sudskim putem utvrđene odgovornosti nije u europskom duhu službene hrvatske politike.



SOLIDARNA POTPORA MAĐARSKIM VATROGASCIMA

Predstavnici Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika, Odbora profesionalnih vatrogasaca, nedavno su ugostili kolege iz Nezavisnog sindikata mađarskih profesionalnih vatrogasaca.

Razlog posjete je zamolba mađarskih sindikalista za solidarnu potporu zbog smanjenja velikog mjesečnog fonda radnih sati mađarskih vatrogasaca od 240-264 sati.

Tako visok broj odrađenih radnih sati ne odražava se i u odgovarajućim plaćama vatrogasaca, koje iznose tek 350-450 eura, od čega značajan dio otpada na razne dodatke.

Zbog nemogućnosti da kroz socijalni dijalog s mađarskom vladom riješe svoj problem, odlučili su se obratiti za pomoć Europskom parlamentu od kojega će zatražiti da utječe na mađarsku vladu kako bi provela direktive EU koje

se odnose na smanjenje radnog vremena.

Na put prema Bruxellesu sindikalni predstavnici mađarskih vatrogasaca krenuli su trima rutama i na svome će putu nastojati pridobiti podršku kolega u državama kojima će proći, pa su tako došli i u Hrvatsku.

U Zagrebu je održana tiskovna konferencija na kojoj su predstavnici Nezavisnog sindikata mađarskih profesionalnih vatrogasaca kratko obrazložili svoje zahtjeve i zahvalili se na solidarnoj potpori koju su im pružili hrvatski vatrogasci, članovi SDLSN.

Tom je prigodom predsjednik Odbora profesionalnih vatrogasaca SDLSN **Mladen Magdić** potpisao pismo potpore zahtjevu mađarskih vatrogasaca i naglasio kako hrvatski vatrogasci, bez obzira na činjenicu što Hrvatska još nije članica EU, imaju mjesečni fond od 168 do 184



radnih sati, što mogu zahvaliti upravo svojim sindikalnim predstavnicima, ali i stupnju socijalnog dijaloga u Hrvatskoj.

SDLSN na potporu mađarskim kolegama obvezuje i sporazum o suradnji između dvaju sindikata koji su SDLSN i NSMPV potpisali u svibnju ove godine, rekao je Magdić.

Nakon tiskovne konferencije Mađari su posjetili Javnu vatrogasnu postrojbu u Karlovcu i upoznali se s uvjetima rada i postignućima hrvatskih vatrogasaca.

ZAJEDNIČKI ZA DOBROBIT SVAKOGA POLICAJCA

Sindikati ne bi trebali biti izvan sustava MUP-a, već bi se trebali maksimalno uključiti u rad policije, jer samo zajednički možemo raditi za dobrobit svakog pojedinog policajca, kazao je ministar **Ivica Kirin** na početku redovnog sastanka, 14. listopada, sa svim predstavnicima sindikata koji djeluju u MUP-u.

Predložio je, a sindikalni predstavnici složili se, kako se svi problemi koji nastaju trebaju riješiti dijalogom i dogovorom, a ne međusobnim prepucavanjima preko medija.

POŠTIVANJE KOLEKTIVNOG UGOVORA

Na sastanku su najavljeni neki prioriteti. Tako je ministar Kirin najavio



kako će, što se novčanih ulaganja tiče, u idućemu razdoblju prioritet biti ulaganje u materijalno-tehnička sredstva za policiju, što uključuje obno-

vu postojećeg naoružanja, nabavu novih vozila i zaštitnih prsluka i dr., a nakon toga će se poduzeti konkretni koraci koji će za cilj imati povećanje standarda policijskih službenika.

Predstavnici sindikata su, kao jedan od problema, istaknuli potrebu da se unutar MUP-a odrede osobe koje mogu biti u stalnom kontaktu sa sindikatima s čim su se predstavnici MUP-a suglasili.

Također, skrenuli su pozornost na poštivanje kolektivnog ugovora, posebice u onome dijelu koji se odnosi na obavještanja sindikata o bitnim stvarima koje su od interesa za članove sindikata. Ministar je kazao kako se kolektivni ugovor poštuje u cijelosti i tako će biti i u buduću.

Međutim, ministar Kirin upozorio je kako uz ta prava moraju ići i odgovornosti. Od sindikata je zatražio potporu u obračunu s onima koji svojim djelima blate odoru koju nose.

Ministar je iskoristio priliku za najavu kako će MUP vrlo skoro pripremiti jasan sustav napredovanja u policiji u kojemu će oni koji više rade i koji se posebno ističu, brže napredovati i za svoj trud biti adekvatno plaćeni.

Na kraju, dogovoreno je da će u izradama svih idućih zakonskih i podzakonskih akata sudjelovati i sindikati.

SINDIKALNI JUBILEJI

Obljetnica poljske Solidarnosti

U Gdanjsku, na proslavi 25. obljetnice legendarne poljske sindikalne središnjice NSZZ "Solidarność", po pozivu, među gostima i uzvanicima, kao jedini predstavnik hrvatskih sindikata, bio je **Krešimir Sever**, predsjednik NHS-a.

Svečani, 18. kongres i događanja oko njega, obilježja NSZZ "Solidarność", gotovo na svakom koraku svečarski okićenog, ponosnog Gdanjska pokazuju kako i danas, u suvremenoj Poljskoj, taj simbol "Solidarność" i dalje živi.

Teško je pronaći bilo koga tko se pri spomenu Poljske neće gotovo automatski prisjetiti legendarne sindikalne udruge iz 80-tih godina prošloga stoljeća i njezine uloge u stvaranju nove, od partijskog jednogumlja slobodne Poljske. Tijekom godina bila je simbol borbe poljskoga radništva za solidarnost, slobodu i socijalnu pravdu. Bilo je to vrijeme kada su u poljskom narodu suživjele krilatice. "Nema dostojanstva bez "Solidarnośći". Nema slobode bez "Solidarnośći". Nema solidarnosti bez "Solidarnośći". Uz asocijacije na NSZZ "Solidarność" svakako ide i lik njezina legendarnog sindikalnog vođe, **Lecha Walesa**.

-Susret sa Lechom Walesom i mnogim drugima svakako je poseban događaj. Predati im darove i uputiti iskrene čestitke u ime Nezavisnih hrvatskih sindikata i udruženih sindikata, bila je posebna čast i zadovoljstvo - kaže Sever.



Uhićena Jasna Marić

Bila je maštovita u narudžbama - od pršuta do prijenosnih računala



Uhićena je **Jasna Marić**, predsjednica Sindikata pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, za koji se u priručniku Hrvatska 2005. navodi da je član Udruge radničkih sindikata Hrvatske.

Ne radi se o represiji hrvatskih vlasti prema sindikatima, već o najobičnijem kriminalu kojem je "sindikalka" Jasna, izgleda, bila sklona.

Možda je upravo njezina sklonost mutnim poslovima i bila presudna za izlazak iz SDLSN-a u kojemu je bila, prije pet godina, sindikalna povjerenica Trgovačkog suda u Zagrebu i razlog osnivanju sindikata zvučna imena, malobrojnog članstva i sumnjivog ugleda - Sindikata pravosuđa, uprave i lokalne samouprave (SPULS).

Ubrzo nakon osnivanja SPULS-a u Sindikat su počele stizati opomene zbog neplaćenih kredita navodnih zaposlenika SPULS-a, o čemu je SDLSN u nekoliko navrata obavijestio i Državno odvjetništvo.

U proteklih nekoliko godina gotovo da nije bilo tjeđna, a da se Sindikatu nije obratila neka tvrtka kod koje je predsjednica

SPULS-a Jasna Marić naručila robu široke namjene, od pršuta do prijenosnih računala. Oni koji su se pravodobno obratili, bili su upozoreni kako je riječ o sumnjivim i raskantnim poslovnim događajima, ali neki su robu isporučili, pa smo ih samo mogli uputiti na inspektorice III. Policijske postaje u Zagrebu, s kojom smo već ranije podijelili saznanja o aktivnostima Jasne Marić.

Na žalost, ovakvi "sindikalni aktivisti", osim materijalne štete koju nanose svojim kriminalnim postupcima, bacaju ružno svjetlo na sve one koji u svom sindikalnom radu promiču demokratske vrijednosti socijalnog dijaloga i partnerstva.

Istodobno, to je i upozorenje zaposlenicima koji su članovi sindikata ili će to možda tek postati, da ne nasjedaju sirenskom zovu novopečenih sindikalnih čelnika koji nude brda i doline preko noći, garnirane s ponudama koje obećavaju brzu i laku materijalnu dobit.

Siniša Kuhar

Loša vijest preduvjet za interes novinara!?

SDLSN pravodobno je obavijestio MUP i Državno odvjetništvo

Po onoj novinarskoj kako je najbolja vijest loša vijest, početkom listopada u elektronskim medijima i tisku SDLSN je "zavrijedio" svojih pet minuta medijske pozornosti na način koji nije želio, niti tražio.

Povod je, na žalost, kriminal i to sa sindikalnim predznakom. **Jasna Marić**, bivša sindikalna povjerenica SDLSN-a u podružnici Trgovačkoga suda u Zagrebu, koja je nakon razrješenja sa dužnosti sindikalne povjerenice osnovala Sindikat pravosuđa, uprave i lokalne samouprave (SPULS), uhićena je zbog sumnje da je oštetila više banaka i tvrtki za oko 7,5 milijuna kuna na ime podignutih kredita i robe, koji nikad nisu plaćeni.

Ne mogavši ući u trag članovima SPULS-a i suočeni sa šutnjom Udruge radničkih sindikata Hrvatske čiji je SPULS bio član ili kandidat za članstvo, a budući da Jasni Marić, iz razumljivih razloga, u pritvoru nije bilo omogućeno davati izjave novinarima, oni su se obratili SDLSN-u.

Predsjednik sindikata Ivica Ihas ogradio se od "sindikalnog poduzetništva" Jasne Marić i posebno istaknuo činjenicu da su krediti i roba podizani u ime SPULS-a, te da je naš Sindikat, nakon što su mu se počele obraćati pravne osobe koje nisu mogle naplatiti svoja potraživanja, o svemu obavijestio MUP i Državno odvjetništvo.

SDLSN ima dokaze

Što se tiče Državnoga odvjetništva SDLSN ima dokaze, dopis od 14. veljače 2003. godine, a što se tiče MUP-a samo riječ kako je u sjedištu Sindikata o slučaju Jasne Marić s predstavnicima Sindikata

razgovarao načelnik MUP-a **Ante Delipetar**.

Na žalost, MUP je demantirao navode Sindikata da je bio upozoren na aktivnosti Jasne Marić i navodi kako su za njezine prijave saznali tek nakon što im se obratio predstavnik jedne oštećene tvrtke.

Sindikat se tako našao u poziciji iznošenja neistina, pa javnost može steći dojam kako se u tom smislu Sindikat pokušava "oprati" od odgovornosti za kriminal s kojim nema nikakve veze.

Na kraju, gorčinu izaziva činjenica da se državni službenici i namještenici i njihovi sindikati u medijima mogu naći tek ako se nešto zlo ili loše dogodi. Ubijeni policajci, gužve na granici, kriminal pod krinkom sindikata ili naprosto "lijenost, nerad i nestručnost birokracije" jedini su preduvjet da se javnosti pruži informacija o segmentu društva u kojemu rade nečije žene i muževi, majke i očevi, braća i sestre, rođaci i prijatelji, a koji u većoj ili manjoj mjeri dijele sivu svakodnevicu s drugim zaposlenim građanima u Hrvatskoj.

Pročitajte stoga što se i kako pisalo o gđi Marić i pokušajte to usporediti s napisima koji se mogu pročitati u medijima kad Sindikat ukazuje na stanje u državnoj upravi, male plaće zaposlenika ili nezakonito postupanje pojedinih čelnika.

Pokušajte to usporediti i s "kriminalom" koji su počinili državni dužnosnici koji su potpisivali ili otkazivali kolektivne ugovore i svojim lakoskim odlukama prouzročili milijarde kuna štete svima građanima Hrvatske koji su porezni obveznici. Njihova se imena znaju, ali se njihova odgovornost vjerojatno nikad neće utvrditi, a za svoje će "zasluge" biti nagrađeni novim, javnosti manje izloženim položajima. Kad se rulet vlasti ponovno okrene možda će opet biti u prilici napraviti neku novu štetu za dobro svih nas.

**UDRUGA
RADNIČKIH
SINDIKATA
HRVATSKE
Croatian
Trade Union
Association**

10000 ZAGREB
Ulica kralja Držislava 4/1
tel. 01/4617-791
tel. 01/4617-792
fax 01/4617-792
e-mail: ursh@inet.hr
predsjednik/President
Boris KUNST

**ČLANOVI
Members**

**SINDIKAT POLICIJE
HRVATSKE**

10000 ZAGREB
Ulica kralja Držislava 4/1
tel. 01/4621-555
tel. 01/4621-555
fax 01/4621-557
predsjednik/President
Dubravko JAGIĆ

**CARINSKI SINDIKAT
HRVATSKE**

10000 ZAGREB
Ulica kralja Držislava 4/1
tel. 052/535-227
tel. 052/535-227
fax 052/535-141
predsjednik/President
Željko POPOVIĆ

**SINDIKAT PRAVOSUĐA,
UPRAVE I LOCALNE
SAMOUPRAVE**

10000 ZAGREB
Ulica kralja Držislava 4/1
tel. 01/4617-791
tel. 01/4617-791
fax 01/4612-896
predsjednica/President
Jasna MARIĆ

BRODOM OD VENECIJE...



...DO GRČKE

Dobro raspoloženo društvo, njih 69, okupilo se proladne rujanske večeri na osječkom Zrnijevcu, odakle se autobusom krenulo put Venecije, a u venecijansku luku stigli smo drugo jutro u 11,00 sati.

Brod dugačak 200 i širok 26 metara, a visok kao osmerokatnica, ulijevao je povjerenje i najplašljivijima. U njegovu "utrobu" stane 180 autobusa i 680 osobnih vozila, a putnika na brod - 1500!

Pri odlasku u 14,00 sati s luksuznog broda posebno je bio dojmljiv pogled na Veneciju sa pučine. Nakon trideset sati plovidbe i prijeđenih 1500 kilometara, stigli smo do Patrasa, gdje smo napustili brod i autobusom nastavili vožnju do hotela.

Trećega dana impresivnoga putovanja obišli smo pročište Delfe i razgledali Apolonov hram, a predvečer sti-



glo smo u Atenu.

Idući je dan protekao u upoznavanju s antičkim znamenitostima grčke metropole (prvi olimpijski stadion na kojemu se pali olimpijska baklja, grob neznanog junaka, Akropola, Partenon...). Zatim i luka Pirej i večera uz sirтаки, buzuki i grčki folklor. Peti dan proveli smo na Glijadi u cjelodnevnu kupanju u vrućem Egejskom moru. Odvezli smo se i do rta Sounion, najjužnije točke Balkanskog poluotoka, te do Posejdonovog hrama, gdje je, prema vjerovanju, Egej okončao život bacivši se u more. Šestoga dana - Peloponez, Korintski kanal, pa nastavak puta prema Patrasu.

Nakon prijeđenih 1300 kilometara kopnom, ponovno se ukrcavamo na brod, te dvije noći i dan putujemo do Venecije.

Nakladnik:
**Sindiklat državnih i lokalnih službenika
i namještenika Republike Hrvatske**

Za nakladnika:
Ivica Ihas, predsjednik Sindikata
Adresa uredništva:
Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2
Tel: 01/46 28 200, 46 55 111/171
Fax: 01/46 28 218, 46 55 092
E-mail: sdlsn-rh@zg.t-com.hr
www.sdlsn.hr

Grafička priprema: Grafem d.o.o. Zagreb
Tisak: Tiskara Petravić, Strmec